

potrebuje. Tako so vsi solastniki eden na drugega vezani in si ne morejo pomagati.

5. Na pašnikih je tudi več takih prostorov, ki ne dajo nič paše in bi se lahko v drugo kulturo spremenili dali, ali to se zgodi more le po razdelitvi.

6. Če na dalje premišljujemo, kako se uživajo pašniki, tako vidimo, koliko krivice se na njih posestnikom godi, ker se uživajo po nepravilni razmeri. Bolj mogočni in bogateji solastniki si preskrbijo več živine itd. Eni uživajo vse, drugi malo, nekateri skoraj nič.

7. Še hujsa je pa ta razmera, kadar tak pašnik več sosesk vkup uživa. Tu se napodi živine na pašnik, da vse nič ne dobé. Posebno pa bližnje soseske druge izpodrivajo. Koliko pravnaraste iz tega in v preteklosti so se tudi zmirom pravdali.

8. Pašniki so nadalje najslabejša šola kmetijskih otrok. Na mestu, da bi v šolo hodili, pohajkvaajo z živino vred na taci pašnikih, in tako zamoremo reči, da pašniki zastran moralnega izobraženja, zastran probuda delavnosti v mladem kmetijskem otroku le škodo delajo.

Iz vseh teh obzirov se vidi tedaj škodljivost, nekorist pašnikov. Zato se tudi mnogo modrih solastnikov poganja za razdeljenje pašnikov, le nekateri držé to važno reč nazaj.

Tudi vlada je spoznala važnost razdelitve že zdavnaj in je dajala postave, ali dozda se niso spolnovale. Vzrok temu morebiti leži nekoliko v tem, da podlaga in red (modus) nista tako postavljena, da bi se silo bili na vsem enako pravični podlagi k razdelitvi primorani, in nekoliko v tem, da je po soseskah dosti nasprotnikov razdelitve. Nasprotovanje večidel izhaja iz dobička, ktereга nekateri bogateji iz pašnikov uživajo, ali pa iz nevednosti — iz stare trme. Veči del solastnikov pa zdihuje po razdelitvi in želi, da bi se že obstoječe postave izpolnile in deloma tako ponovile in pomnožile, da se bodo morali pašovniki razdeliti in sicer na podlagi vsem solastnikom enako pravični.

Ker sem opomnil, da že stareje postave veljajo razdelitev, naj jih nekaj navedem.

Patent dne 5. novembra 1768 ukazuje vsem gospodskam in kresijam, da morajo za razdelitev pašnikov skrbeti in da imajo vsi, ki se temu zoperstavljajo, zgubiti svoje dele. (Glej zvez. 5. fol. 388 post. zbirke.)

Ukaz dne 4. januarja 1780 šte. 2126 ukazuje, da se morajo vsi pašniki razdeliti do aprila 1780 in sicer po grajščinah, sicer imajo kresije to na njih stroške oskrbeti. (Glej zvez. 8. fol. 400 post. zbirke.)

Patent dne 17. aprila 1784 ponavlja ukaz za razdelitev pašnikov, in zapoveduje v §. 11, da ima vsak deležnik svoj del zgubiti, ki ga v dveh letih ne spreobrne v rodavno zemljo. (Glej zvez. 7. fol. 500 post. zbirke.)

Dvorni ukaz dne 8. junija 1786 ukazuje, da se imajo v enem letu vsi pašniki razdeliti. (Glej zvez. 10. fol. 51.)

Vse te in enake postave še veljajo, večkrat so se zopet ponavljale, ali žalibog do danes se še niso spolnile. Zda pa mora resnica biti, potreba na vrata trka. Ozrimo se po družih deželah, kje se najde toliko sveta nerodovitnega, kakor pri nas? Ali to ni naša nemarnost, — naša škoda?

Naj se vgovarja, da je težko najti in postaviti pravo mero razdelitvi ali po stanu posestva ali po številu davkov solastnikov itd. — to je gotovo, da se prava podlaga in mera zamore postaviti. In ko bi po eni ali drugi podlagi koga kaka mala krivica zadela, bode on še v krivici več pravice, več dobička dobil,

kakor jih ima zdaj v nekoristni pravici — v splošni krivici!

Trebalo bi si nekoliko načrtati različnost pravnih razmer zastran sovživanja in solasti pašnikov in načrtati potem postavo, kako da bi najpravičneje ukazala in osnovala se razdelitev pašnikov. Pa tega sem si svest, če bi ravno mnogo gradiva v tem zamogel podati, da vseh razmer ne obseže, kar pa postava mora storiti. Na dalje sem prepričan, da bode deželni zbor po raznih potih in pomočkih različnosti razmer vse pozvedel in porabil in gledé na prejšnje postave načrtal postavo, po kterež bomo primorani vse pašnike pravično razdeliti in pametno rabiti.

To je namen mojega nasveta. Naj se izpolni! Naj bi bil potrjen gledé na resnico:

„Mi imamo v pašnikih zaklade, vzdignimo jih!“

Suhe češplje močno iskano in dragoceno blago.

„Novice“ so že velikrat priporočale, naj se veči pozor obrne na pomnoženje in sajenje češpljevih dreves. Znano je sploh, da to drevje pri nas lepo in čvrsto raste, pa tudi zlasti po goricah rado vrodí. Znano je tudi, da njegovo sadje je preljubljeno ravno tako prostim kakor razvajenim ustom, bodi si surovo ali kuhano; tudi se lahko v denar spravi, ker se ga po svetu zlasti po bolnišnicah in na bródovji veliko potrebuje. In vendar-le se malokdo češpljereje toliko poprijemlje, kolikor mu posestvo prilóžnosti daje.

Drevjiča mu ni treba daleč okoli iskati; stara drevesa odganjaje iz korenin veliko mladik, ktere za par let v dobro zemljo presajene lep sadež dadé, tudi na stanovitno mesto presajene kmalu obrodé.

Lotimo se tedaj kolikor mogoče češpljevega drevja, ktero nam v kratkem obilo povrne naš trud, in naši nasledniki nam bodo hvaležni za to.

Al še nekaj je pri tem opomniti. Kdor hoče suhe češplje prodajati, naj jih ne suši na jamah, temveč v sušilnicah (pajštebah), kjer nič dima do njih ne pride. Tako jih suše po družih krajih, in lahko jih prodajo, — za zakajeno blago pa se ne dá dobra cena doseči. Na zublju (plamenu) in dimu sušene češplje niso za bolnike zavoljo duha po dimu. Razloček v ceni je zmiraj od 3 do 5 gold. pri vsakem centu, kakor kupci s tem blagom pripovedujejo. V sušilnicah sušene češplje se letos plačujejo po 16 do 18 gold. Pač lepa cena! Naj ona spodbuda posestnike, po priličnem prostoru zasadi si kolikor mogoče češpljevega drevjiča. Plačila za mali trud ne bo mu treba dolgo čakati.

Dr. Orel.

Nove postave.

Prenaredba o nabiranji vojakov.

(Konec.)

Domačini (dijaki, študentje), ki po dovršeni viši gimnaziji bodisi javni, bodisi taki, ki ima pravico javnosti, viši realki ali enaki ali viši učilnici prostovoljno in z dobrimi spričali v napredku in vedenji stopijo v vojaščino, so o času miru dolžni: a) eno leto služiti pri linii; potem smejo poprijeti se svojega stanú in so oproščeni vsake vaje z orožjem, da-si tudi še zapisani ostanejo pri vojaščini; b) ako preskušnjo, ki je vstanovljena za častnike (oficirje) pri rezervi, dovrse z dobrim vspehom, bode se po preteklem prvem letu zlasti na-nje ozir imel pri volitvi rezervinih častnikov; v tem primerljeji pa morajo, dokler jih veže vojaška